

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ФІЛОСОФІЯ НАУКИ
2021 – 2022 н.р.

Анотація дисципліни. Навчальна дисципліна “Філософія науки” у структурно-логічній схемі підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти є логічним вихідним компонентом гуманітарного та соціально-економічного циклу дисциплін, що є теоретико-методологічною основою для подальшого практичного застосування у пізнавально-науковій діяльності здобувача, також дана дисципліна, орієнтує і формує бачення цілей та орієнтирів сучасного наукового процесу, дозволяючи застосовувати ті методи і концепції, які здобули визнання у науково-освітньому процесі та навчально-виховних закладах, які готують фахівців відповідної кваліфікації.

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузі знань: 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки», 11 «Математика та статистика»

Спеціальності: 073 «Менеджмент», 051 «Економіка», 111 «Математика»

Освітні програми: «Менеджмент інноваційної діяльності», «Економічна кібернетика», «Математика»

Загальний обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС

Статус дисципліни – обов’язкова

Факультет - історичний

Кафедра – філософії імені проф. В.Г.Скотного

Курс – 1; **семестр** – 2; **вид підсумкового контролю** – залік

Мова навчання – українська.

Види занять: аудиторні

Методи навчання: лекції, практичні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота.

Форма навчання: денна

Лінк на дисципліну: посилання на розроблений електронний курс, розміщений у Google Classroom чи на іншій платформі (за наявності)

Розподіл годин за видами робіт

Форм а навча ння	Ку рс	Семе стр	Обсяг дисци пліни: год / кредит и ЄКТС	Кількість годин						Курс ова рабо та	Вид	
				Аудиторні заняття					Само стійн а робот а		семестрового контролю	
				Раз ом	Лек ції	Лабора торні роботи	Практ ичні занятт я	Семіна рські заняття			За лік	Екза мен
Денна	1	2	3/90	30	16	-	-	14	60	-	+	-

2. Викладачі

Прізвище, ім'я, по батькові E-mail: (корпоративна ел. пошта) Тел.: контактний телефон (за згодою)	Кандидат філософських наук, доцент Галушак Мар'яна Степанівна mary_jane_83@ukr.net
---	--

3. Характеристика навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів розуміння особливостей наукового пізнання, його відмінностей від інших форм пізнання, аналіз формальної структури наукового пізнання,

ролі наукового пізнання в розвитку сучасної техногенної цивілізації, а також оволодіння студентами методами наукового пізнання та науковим світоглядом.

Результати навчання (чому можна навчитися). Сформувати уміння критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах; організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті; вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами.

Компетентності (як можна користуватися набутими знаннями та вміннями). Набуті знання можна використовувати для проведення досліджень на відповідному рівні; також вони формують здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня; формують навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Пререквізити дисципліни (теоретична база вивчення дисципліни, можуть бути відсутні).

Постреквізити дисципліни (при вивченні яких дисциплін, при виконанні яких видів навчальної роботи будуть використані набуті знання, вміння). Набуті знання при вивченні даної дисципліни постають логічним вихідним компонентом професійно-практичної підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти.

4. Програма дисципліни

Зміст основних розділів дисципліни:

1. Поняття науки.
2. Передумови і причини виникнення науки. Виникнення теоретичного мислення в Стародавньої Греції.
3. Виникнення і розвиток сучасної науки. Класична і некласична науки.
4. Рівні наукового знання та пізнання.
5. Зміни предмету і методів філософії науки в процесі історичного розвитку.
6. Історичний розвиток формальних і неформальних інститутів науки. Етос науки.
7. Наука – основа економічного і соціального прогресу сучасного суспільства.
8. Філософські проблеми сучасної наукової картини світу.

Тематика семінарських занять:

- Поняття науки.
- Передумови і причини виникнення науки. Виникнення теоретичного мислення в Стародавньої Греції.
- Виникнення і розвиток сучасної науки. Класична і некласична науки.
- Рівні наукового знання та пізнання.
- Зміни предмету і методів філософії науки в процесі історичного розвитку.
- Історичний розвиток формальних і неформальних інститутів науки. Етос науки.
- Наука – основа економічного і соціального прогресу сучасного суспільства.
- Філософські проблеми сучасної наукової картини світ

5. Місце проведення занять (локація), технічне й програмне забезпечення (обладнання)

Історичний факультет.

Дистанційне навчання: платформа ZOOM

Ідентифікатор: 783 4087 9117

пароль: Au3nVY

6. Інформація про консультації

Узгоджується після проведення усіх аудиторних занять.

7. Система оцінювання

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється шляхом усних доповідей на семінарських заняттях (35 балів), написанням самостійної індивідуальної

творчої роботи (20 балів), наявністю конспектів опрацьованих джерел (20 балів) та усною співбесідою (25 балів). Сумарна кількість балів, виділених на оцінку включає: повноту розкриття питання, здатність до аналітично-синтетичного мислення.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Поточна успішність				Сума
Відповіді на семінарських заняттях	Конспект джерел	Індивідуальна творча робота	Усна співбесіда	
35	20	20	25	100

Контроль знань студентів здійснюється під час відповідей до кожного семінарського заняття, написанням та захистом індивідуальної творчої роботи, опрацюванням конспектів джерел та на співбесіді з лектором. Формою підсумкового контролю є залік. Поточна успішність (max = 100) складається з балів, отриманих за відповіді на практичних заняттях (35 балів), написання конспектів джерел (20 балів), виконання самостійної індивідуальної творчої роботи (20 балів), співбесіди з лектором (25). Співбесіда з лектором (25 балів) проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом. Усі лекції з даного курсу мають рефлексивний та проблемно-дискусійний характер, що дозволяє студентам брати активну участь у дискусіях із розглядуваної теми.

Сумарна кількість балів (100 балів) за поточну успішність є остаточною заліковою оцінкою.

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

8. Питання до заліку

1. Поняття науки. Роль науки в сучасному суспільстві і апологія філософії науки.
2. Історична і предметна складність, плюралізм науки і проблема визначення її універсальних характеристик.
3. Наука як пізнавальна діяльність. Наука як соціальний інститут
4. Передумови і причини виникнення науки. Виникнення теоретичного мислення в Стародавньої Греції. Місце і необхідність теоретичного мислення в структурі грецької цивілізації. Особливості науки стародавніх греків.
5. Історичні і соціальні передумови виникнення науки. Протонаука цивілізацій Стародавнього сходу.
6. Виникнення і розвиток сучасної науки. Класична і неklasична науки.
7. Обґрунтування необхідності поєднання теорії і практики як основи розвитку експериментальної науки.
8. Утвердження гіпотетико-дедуктивної методології пізнання та спростування некритичного емпіризму Аристотеля.
9. Світоглядні наслідки розвитку і панування раціонального мислення і науки в культурі Нового часу.
10. Поняття наукової раціональності, експлікації онтологічних і гносеологічних аспектів наукової раціональності науки класичного періоду.
11. Зміни предметного поля науки і обмеженість класичної раціональності на неklasичному етапі її розвитку. Особливості неklasичної раціональності.
12. Постнеklasична наука – особливості предмету, методу і світогляду. Трансформації раціональності в сучасній науці і суспільстві.
13. Рівні наукового знання та пізнання.
14. Структура емпіричного знання. Структура наукової теорії. Співвідношення емпіричного і теоретичного знання.
15. Метатеоретичний рівень наукового пізнання. Методи емпіричного дослідження. Наукове спостереження. Вимірювання.
16. Гносеологічна функція приладів в емпіричному дослідженні. Абстрагування і абстракція в структурі емпіричного знання.
17. Індукція, фальсифікація, екстраполяція. Методи теоретичного пізнання.

18. Ідеалізація. Формалізація. Математичне моделювання. Рефлексія як основний метод метатеоретичного пізнання в науці.
19. Зміни предмету і методів філософії науки в процесі історичного розвитку. Формування проблематики філософії науки в процесі розвитку позитивістської філософії.
20. Концепція сутності і розвитку науки в творчості К. Поппера.
21. Механізми відтворення і розвитку науки в концепції Т. Куна.
22. Конкуренція дослідницьких програм як основа розвитку наукового знання в концепції І. Лакотоса.
23. Полані, Тулмін, Фейєрабенд о механізмах відтворення і розвитку науки.
24. Історичний розвиток формальних і неформальних інститутів науки. Етос науки.
25. Зміни організації, структури науки, місця в суспільстві в процесі перетворення науки в безпосередню продуктивну силу.
26. Особливості форм спілкування в науковому співтоваристві і трансляції знань. Інтелектуальні мережі, їх організація та призначення.
27. Універсальні імперативи, принципи відповідно з якими повинні діяти вчені в інтерпретації Р. Мертона.
28. Логіка розвитку науки і проблеми соціальної відповідальності. Використання наукових досягнень і проблема соціальної відповідальності. Свобода досліджень і соціальна відповідальність.
29. Наука – основа економічного і соціального прогресу сучасного суспільства.
30. Закономірності розвитку науково-технічного потенціалу розвинених країн.
31. Особливості сучасного етапу інтеграції науки і виробництва. Науково-технічний прогрес і сучасна держава.
32. Філософські проблеми сучасної наукової картини світу. Поняття, еволюція і функції наукової картини світу.
33. Загальні принципи і закони на засадах яких формується наукова картина світу.
34. Універсальний еволюціонізм – основа сучасної наукової картини світу.
35. Універсальна концепція Всесвіту в теоріях сучасної астрофізики.
36. Універсальна історія та її концептуальний каркас. Модель Снукса-Панова.
37. Місце наук про життя в структурі наукової картини світу (НКС).
38. Антропний принцип в сучасній НКС.

Тематика індивідуальних завдань

- Аналіз проблематики статей в науковому часописі “Дослідження з історії філософії науки та техніки” (опублікованих протягом року, або в одному із випусків).
- Комп’ютерна презентація однієї із провідних світових наукових парадигм: її особливості та сфера застосування
- Аналітичний огляд матеріалів сайту “Harvard University Press”.
- Переклад з іноземних джерел матеріалів з питань філософії науки, техніки та інноваційних технологій.
- Здійснити наукові розвідки і дослідження тем (на вибір студента):
 - Поняття науки і наукову діяльність.
 - Наука та діяльність наукових співтовариств.
 - Структура наукового дослідження.
 - Антропний принцип у сфері науки.
 - Чи потребує наука філософію?
 - Роль особистості науковця в науці.
 - Наука і техніка: спільні полюси і точки розходження.
 - Соціально-економічні впливи на сферу науки: міф чи реальність?
 - Прикладні та фундаментальні науки: їхні особливості та предметна орієнтація.

9. Політика дисципліни

Поточний контроль реалізується у формі оцінювання виступів на семінарських заняттях, індивідуальних завдань та опитування на співбесіді з лектором.. Індивідуальні завдання виконуються впродовж семестру. Співбесіда з лектором проводиться у кінці семестру за наперед оголошеним розкладом.

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література

1. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. □ К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. - 223 с.
2. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. Новітня філософія науки // Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів - Київ: «Логос», 2009 - 243 с.
3. Ільїна Г.В. Генеза культури мислення: логос, рацію, візію. Монографія. □ Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2018. – 368 с.
4. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації // Г. Йонас; [Пер. з нім. А. Єрмоленко, В. Єрмоленко]. - К.: Лібра, 2001. - 400 с.
5. Кузь О. Філософія науки : навчальний посібник / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.
6. Лебедев С.А. Філософія науки. □ Режим доступу: https://stud.com.ua/5055/filosofiya/filosofiya_nauki
7. Петрушенко В.Л. Філософія і методологія науки: навч. посібник. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. - 184 с.
8. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 255 с.
9. Управління інноваціями : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Н. І. Чухрай, Л. С. Лісовська ; М- во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів, політехніка". - Львів : Вид-во Львів, політехніки, 2015. - 280 с.

Додаткові джерела:

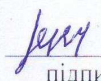
1. Філософський словник: терміни, персоналії, сентенції [Текст]: / В. Л. Петрушенко. — Львів: «Магнолія-2006», 2011. □ 352 с.
2. Філософія знання: онтологія, епістемологія, аксіологія [Текст]: монографія / В. Л. Петрушенко ; Національний ун-т «Львівська політехніка». Кафедра філософії. □ Л. : Ахілл, 2005. □ 320 с.
3. Основи філософських знань [Текст]: навч. посібник для студ. вищих закл. освіти І-ІІ рівнів акредитації / В. Л. Петрушенко. — К. : Каравела ; Л. : Новий Світ-2000, 2002. □ 296 с.
4. Епістемологія як філософська теорія знання [Текст] / В. Л. Петрушенко ; Державний ун-т «Львівська політехніка». — Л. : Вид-во Держ. ун-ту «Львівська політехніка», 2000. □ 296 с.
5. Вернан Ж-П. Происхождение древнегреческой мысли. – М.: Прогресс, 1988. – 234с.
6. Кун Томас. Структура наукових революцій. - К.: Port-Royal, 2001. — 228 с.
7. Койре Анрі. Від замкненого світу до нескінченного всесвіту. - Режим доступу: <https://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=4514599>
8. Поппер. К. Логіка і ріст наукового знання. - Режим доступу: https://stud.com.ua/42280/filosofiya/filosofiya_metodologiya_nauki
9. Лакатос І. Фальсифікація та методологія науково-дослідних програм.- М.: Медіум, 1995. □ 460 с.
10. Флек Людвік. Як постає та розвивається науковий факт. Вступ до вчення про мисленнєвий стиль і мисленнєвий колектив. – Чернівці: Видавництво Книги ХХІ, 2019.

11. • Лейн Ник. Вопрос жизни. Энергия, эволюция и происхождение сложности. – М.: АСТ, Corpus, 2018. — 500 с.

12. Ethics in science [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.visionlearning.com/library/module_viewer.php?mid=161

13. Bruno Latour, Science in action. How to follow scientists and engineers through society. Harvard University Press, 1987. (рос. перекл. Латур, Бруно. Наука в действии: следуя за учеными и инженерами внутри общества /пер. с англ. / - СПб.: 2013).

Завідувач кафедри

підпис

Володимир ВОЗНЯК

Викладач

підпис

Мар'яна ГАЛУЩАК